

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Volksgezondheid, Welzijn en Sport/ AO Wmo
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

cc. H.M. de Jonge, minister voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Datum
20 september 2018
Ons kenmerk
2018/ FNV/RvN
Onderwerp
AO Wmo/alfahulpen

Uw kenmerk
Telefoonnummer
06 11 76 55 18
E-mail
rian.vannispen@fnv.nl

Geachte dames en heren,

Tijdens het AO Wmo van 26 september spreekt u onder andere over het afzien van het indienen van het wetsvoorstel alfahulp Wmo 2015". De sociale partners in de ouderenzorg, FNV, Actiz, BTN en CNV vragen u om aan te dringen op concrete maatregelen op korte termijn voor gemeenten die zich, drie jaar na de invoering van de Wmo, nog niet houden aan het verbod op alfahulp. Wij zijn van mening dat werken in de zorg in beginsel een reguliere baan verdient en dat die gebaseerd dient te zijn op de cao. Alfahulpen verdienen een echte baan in een regulier dienstverband.

Alfahulp en Wmo

In de brief van de minister van 26 juni 2018, wordt uitgelegd dat een verbod om alfahulp in te zetten als zorg in natura inherent is aan de Wmo. De inzet van alfahulp is uitsluitend mogelijk als de aanvrager een persoonsgebonden budget (PGB) aanvraagt en zelf de benodigde zorg regelt. De gemeente mag zorg in natura niet organiseren via alfahulp of bemiddelen voor alfahulp. De tekst van de wet is niet gewijzigd. Het advies van de Raad van State is een bevestiging van de juiste interpretatie van de wet voor het inzetten van alfahulpen.

De wet en de Raad van State volgen daarmee het (nog niet door Nederland geratificeerde) ILO-verdrag 189. Daaruit vloeit voort, dat voor publiek gefinancierde diensten geen dienstverbanden mogen worden toegepast die tot discriminerend onderscheid leidt in de toepassing van arbeidsvoorwaarden¹.

¹ Commissie Kalsbeek, maart 2014, advies regeling dienstverlening aan huis.

De staatssecretaris heeft in de kwartaalbrief van juni 2017 gemeenten duidelijk geïnformeerd over het verbod om te werken met alfahulpen bij zorg in natura; "In dit kader wil ik u wijzen op enkele uitspraken van de Centrale Raad van Beroep van 18 mei 2016 (met name CRvB 18-05-2016, ECLI:NL:CRVB:2016:1404). Daaruit wordt duidelijk dat een gemeente geen algemene voorziening of maatwerkvoorziening levert, indien een overeenkomst (dienstbetrekking) wordt overeengekomen tussen de huishoudelijke hulp (alfahulp) en de cliënt."

Deze juiste interpretatie mag er niet toe leiden dat gemeenten nu via PGB het verbod op alfahulp omzeilen.

Alfahulp is geen echte baan

Werken als alfahulp, via de regeling dienstverlening aan huis, is geen dienstbetrekking en ook geen ZZP-overeenkomst. In het gunstigste geval is doorbetaling bij vakantie en de eerste periode bij ziekte geregeld. De alfahulp moet zelf sociale verzekeringen en belastingen afdragen. Maar ook pensioen, aansprakelijkheidsverzekering, ongevallenverzekering en ziektekosten komen volledig voor rekening van de alfahulp. Met een tarief van €12,50 tot €15,00 per uur komt het inkomen onder het minimumloon. Dit is ver van een volwaardige baan. Het is geen echte baan en er spreekt geen waardering uit voor het werk dat deze groep van huishoudelijk verzorgenden doen.

Daarnaast is er een discriminerend onderscheid in werknemers en alfa werknemers die hetzelfde werk doen vanuit eenzelfde indicatiestelling door de gemeente, bij de cliënten.

Akkoord van 4 december 2015

In de brief van 4 december 2015 heeft toenmalig staatssecretaris van Rijn aan uw kamer geschreven dat: "Publiek gefinancierde banen moeten reguliere banen zijn tegen fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden. Schijnconstructies zijn verboden en worden actief bestreden." De aanleiding voor de brief is het akkoord dat 4 december is bereikt tussen de staatssecretaris van VWS, de VNG, de FNV en de CNV. Een petitie over de zorg in de Wmo, ondertekend door bijna één miljoen Nederlanders, zette de eisen van de FNV kracht bij.

De gemeenten, bij monde van de VNG, hebben dit akkoord ondertekend en ondersteunen daarmee ook het standpunt dat publieke gefinancierde banen ook volwaardige banen moeten zijn. Een echte baan tegen fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden en voldoende inkomen om in je eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Bij alfahulpen is geen sprake van een volwaardige baan, dus het ondertekenen van het akkoord verplicht gemeenten tot aanpassing van het gemeentelijk beleid, zodat een hulp bij huishouden een echte baan heeft via een reguliere zorgaanbieder.

Aanpassing gemeentelijk beleid

De grote vraag is nu hoe de afspraak van staatssecretaris Van Rijn met FNV, CNV en de VNG dd. 4 december 2015 om de alfahulp te verbieden, zich verhoudt met de WMO 2015.

In de praktijk zien we geen afnemering van het aantal alfahulpen bij gemeenten voor Wmo dienstverlening. Dit wordt in stand gehouden door het aanbesteden van huishoudelijke hulp tegen te lage tarieven. De lage tarieven maken het inschrijven op een aanbesteding door zorgaanbieders die de cao volgen steeds moeilijker. Binnen zorgorganisaties zijn alfa-dienstverlening BV's ontstaan, waar hun werknemers, als alfahulp kunnen gaan werken en hun verworven rechten als werknemer kwijtraken. Het aanbesteden van huishoudelijke hulp tegen lage tarieven biedt geen perspectief op een echte baan, maar het tegenovergestelde.

Het akkoord heeft bij enkele gemeenten geleid tot aanpassing van hun beleid. Daarnaast heeft de FNV bij enkele gemeenten bemiddeling van alfahulpen kunnen stoppen. Deze gemeenten bieden hun zorg in natura nu aan via zorgaanbieders. Er zijn echter ook gemeenten die, hun beleid ten aanzien van de inzet van alfahulp voor zorg in natura niet wijzigen. Sterker nog, er zijn gemeenten die cliënten het PGB expliciet aanbieden en verwijzen naar alfabemiddelingsbureaus.

Gemeente Oude IJsselstreek verstrekt een PGB, tenzij de inwoner zelf om zorg in natura vraagt. Via een organisatie Alfasense poogt de gemeente dit een legitiem karakter te geven. Dit is omdraaien van de strekking van de Wmo en niet in de lijn van wet en bovengenoemde afspraken.

Maar ook een grotere gemeente, gemeente Tilburg, biedt bewust alfahulp aan via dienstencheques en laat de regeling uitvoeren door een bemiddelingsbureau, K18. De vorige wethouder zorg heeft, desgevraagd, bevestigd aan de FNV, dat bekend is dat ze in strijd met de wet handelen, maar Tilburg ziet geen reden tot aanpassing van het beleid. Alfahulpen in Tilburg hebben daardoor geen echte baan en zullen dit ook niet krijgen zonder directe maatregelen van de minister.

Wat nodig is, is doorzettingsmacht, en vasthouden aan de juiste interpretatie van de wet. Als gemeenten het verbod op alfahulp in de Wmo blijven omzeilen via de verstrekking van een PGB zal de wet, naar onze mening gerepareerd moeten worden. Dit kan door aan de wet toe te voegen dat gemeenten een PGB alleen verstrekken als zorg in natura niet toereikend is.

De FNV, Actiz, BTN en CNV vragen nu doorzettingsmacht van de minister op dit onderwerp. Nogmaals een brief in de komende periode brengt geen verandering in het beleid van gemeenten die hier tot nu toe geen gehoor aan hebben gegeven. Wij vinden dit onaanvaardbaar en vragen de minister om nu zijn eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wmo te nemen en maatregelen te nemen.

Met vriendelijke groet,

namens ActiZ:

Mw J.J. Joppe
MM MSc, Vicevoorzitter ActiZ

namens BTN:

Drs. H. Buijing
bestuurder BTN

namens CNV:

Anneke Westerlaken
Voorzitter CNV Zorg & Welzijn

namens FNV:

Kitty Jong
vicevoorzitter FNV